

http://www.vitapol.com.ua/user_files/pdfs/mtu/545626634113527_17122009160632.pdf

Дані про авторів

Кожемяченко Ольга Олександрівна,

старший викладач кафедри економіки і підприємництва НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»
e-mail koolga@ukr.net

Малкіна Єлизавета Вадимівна,

студентка кафедри економіки і підприємництва НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»
e-mail malkina458@gmail.com

Данные об авторах

Кожемяченко Ольга Александровна,

старший преподаватель кафедры экономики и предпринимательства НТУУ «КПИ им. Игоря Сикорского»
e-mail koolga@ukr.net

Малкина Елизавета Вадимовна,

студентка кафедры экономики и предпринимательства НТУУ «КПИ им. Игоря Сикорского»
e-mail malkina458@gmail.com

Data about the authors

Olga Kozhemiachenko,

Assistant professor Igor Sicorski Kyiv polytechnic institute
e-mail koolga@ukr.net

Yelyzaveta Malkina,

Student Igor Sicorski Kyiv polytechnic institute
e-mail malkina458@gmail.com

КОВАЛЬЧУК І.В.
ЧЕРНІЙ А.С.

Реалізація концепції сталого розвитку підприємствами півної галузі

Предмет дослідження – методологічні та практичні аспекти реалізації концепції сталого розвитку підприємствами півної галузі України.

Метою написання **статті** є вивчення та узагальнення досвіду реалізації концепції сталого розвитку підприємствами півної галузі України.

Методи дослідження. У роботі використаний діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. В роботі розглянута концепція сталого розвитку на рівні суб'єктів господарювання, проаналізовані особливості її реалізації на прикладі провідних пивоварних компаній України, зроблені пропозиції щодо доцільності застосування їх досвіду іншими вітчизняними підприємствами.

Галузь застосування результатів – корпоративне управління.

Висновки. Проаналізувавши основні цілі лідерів півної галузі в межах концепції сталого розвитку, можна зробити наступні висновки:

1. Всі компанії зосереджені на раціональному використанні ресурсів та їх екологічності, безпечності діяльності для навколишнього середовища та розвитку і покращення умов для життєдіяльності суспільства.

2. Підприємства, які працюють за концепцією сталого розвитку, є інвестиційно привабливими та володіють конкурентною перевагою в очах суспільства.

3. За відсутності підтримки з боку держави, рух у даному векторі був би значно ускладненим. В Україні на даний час реалізується ряд заходів, які формують платформу для сталого розвитку підприємств, проте, варто зауважити, що у провідних країнах світу дані заходи є безальтернативними, в той час як в Україні вони мають скоріше рекомендаційний характер.

Ключові слова: сталий розвиток, концепція сталого розвитку, стратегія, економічне зростання, ефективне управління, соціальний розвиток, ресурси, корпоративне управління, екологічність.

Реализация концепции устойчивого развития предприятиями пивной отрасли

Предмет исследования – методологические и практические аспекты реализации концепции устойчивого развития предприятиями пивной отрасли Украины.

Целью написания **статьи** является изучение и обобщение опыта реализации концепции устойчивого развития предприятиями пивной отрасли Украины.

Методы исследования. В работе использован диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. В работе рассмотрена концепция устойчивого развития на уровне субъектов хозяйствования, проанализированы особенности ее реализации на примере ведущих пивоваренных компаний Украины, сделаны предложения о целесообразности применения их опыта другими отечественными предприятиями.

Область применения результатов – корпоративное управление.

Выводы. Проанализировав основные цели лидеров пивной отрасли в рамках концепции устойчивого развития, можно сделать следующие выводы:

1. Все компании сосредоточены на рациональном использовании ресурсов и их экологичности, безопасности деятельности для окружающей среды, развития и улучшения условий для жизнедеятельности общества.

2. Предприятия, работающие по концепции устойчивого развития, являются инвестиционно привлекательными и обладают конкурентным преимуществом в глазах общества.

3. При отсутствии поддержки со стороны государства, движение в данном векторе было бы значительно затруднено. В Украине в настоящее время реализуется ряд мероприятий, которые формируют платформу для устойчивого развития предприятий, однако, стоит заметить, что в ведущих странах мира данные мероприятия являются безальтернативными, в то время как в Украине они несут скорее рекомендательный характер.

Ключевые слова: устойчивое развитие, концепция устойчивого развития, стратегия, экономический рост, эффективное управление, социальное развитие, ресурсы, корпоративное управление, экологичность.

KOVALCHUK I.V.
CHERNIY A.S.

Realization of the concept of sustainable development by beer industry enterprises

The subject of the research is the methodological and practical aspects of the implementation of the concept of sustainable development by the beer industry enterprises of Ukraine.

The purpose of this article is to study and summarize the implementation experience of the concept of sustainable development by the beer industry enterprises of Ukraine.

Research Methods. The paper used the dialectical method of scientific knowledge, the method of analysis and synthesis, the comparative method, the method of generalizing data.

Results of work. The paper considers the concept of sustainable development at the level of business entities, analyzes the features of its implementation on the example of leading Ukrainian brewing companies, makes suggestions on the appropriateness of applying their experience to other domestic enterprises.

The scope of the results is corporate governance.

Conclusions. Having analyzed the main goals of the leaders of the beer industry in the framework of

the concept of sustainable development, we can draw the following conclusions:

1. All companies are focused on the rational use of resources and their environmental friendliness, environmental safety, development and improvement of conditions for the life of society.
2. Enterprises working according to the concept of sustainable development are attractive for investment and have a competitive advantage in the eyes of society.
3. In the absence of state support, the movement in this vector would be much more difficult. A number of events are currently being implemented in Ukraine, which form a platform for the sustainable development of enterprises, however, it is worth noting that in the leading countries of the world these events are uncontested, while in Ukraine they are more of a recommendatory nature.

Keywords: sustainable development, the concept of sustainable development, strategy, economic growth, effective management, social development, resources, corporate governance, environmental friendliness.

Постановка проблеми. Концепція сталого розвитку все більше поглинає провідні економіки світу, але це порівняно нова ідея для багатьох видів бізнесу в Україні, особливо підприємств харчової промисловості. Для більшості з них дана концепція залишається абстрактною та теоретичною. Основними передумовами невідповідності діяльності вітчизняних підприємств харчової промисловості до цілей сталого розвитку є незмінність технологій та незначний розвиток підприємств в напрямку соціальної відповідальності, економічності та раціональності використання ресурсів. Проте відсутність такого вектору розвитку не викликана незацікавленістю менеджменту компаній в реалізації даної концепції, скоріше причиною є недостатність інвестиційного забезпечення такого розвитку.

Пивна галузь України протягом останніх років зазнала часткового занепаду, беручи до уваги закриття ринку з Росією, в результаті чого перед вітчизняними підприємствами постала необхідність переорієнтації на інші ринки світу, зокрема європейський ринок, який досить відповідально ставиться до концепції сталого розвитку. Виходячи з цього, особливо актуальності набуло питання переорієнтації вітчизняних підприємств пивної галузі на вектор сталого розвитку. Аналіз діяльності провідних компаній в напрямку реалізації концепції сталого розвитку, дозволить зробити висновки про її успішність і доцільність впровадження для інших вітчизняних підприємств.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питанням сталого розвитку економічних систем та можливостям його досягнення присвячено багато наукових праць вітчизняних та іноземних вчених, зокрема Brundtland G. H., Clark G., Daly H. E., Hughes B., Meadows D.H., Андерсона

В. М., Андрєєва Н. М., Бурик З. М., Данилишина Б.М., Квятковської Л. А., Хвесика М.А., Шубравської О. Проте, існує потреба у більш детальному дослідженні особливостей реалізації концепції сталого розвитку на рівні окремих суб'єктів господарювання.

Метою даної статті є дослідження досвіду найбільш успішних підприємств пивної галузі України, які цілеспрямовано впроваджують концепцію сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Для діяльності на рівні суб'єктів господарювання сталий розвиток означає прийняття бізнес-стратегій та заходів, що відповідають потребам підприємства та його зацікавлених сторін, захищаючи, підтримуючи та розширюючи людські та природні ресурси, які будуть потрібні в майбутньому [1]. Сталий розвиток – це позитивний вектор сам по собі. Він створює можливості для розробників екологічно безпечніших матеріалів та процесів; компаній, які інвестують в екологічну ефективність, та тих, хто займається соціальним благополуччям. Ці суб'єкти, як правило, матимуть конкурентну перевагу, оскільки вони заслуговуватимуть власними діями на доброзичливість споживачів та їх зусилля в підсумку будуть справедливо оцінені.

Пивна галузь України – одна з багатьох, які постраждали в результаті зміни економічної політики України в 2014 році після припинення торговельних відносин з Російською Федерацією. За даними Державної фіскальної служби України щодо зовнішньої торгівлі алкогольною продукцією, у 2018 р. вдалося не тільки досягти, а й перевищити передкризові обсяги товарообігу: 545,2 млн. дол. США у 2014 р. проти 590,2 млн. дол. США у 2018 р. Після 2015 р., коли відбулося різке падіння товарообігу майже в 1,6 рази (з

545,2 до 342,4 млн дол. США), почалося поступове відновлення торгівлі [2].

Необхідність швидкої адаптації до нової економічної реальності потребувала постановки нових цілей та побудови стратегій, орієнтованих на споживача не лише українського, а й європейського, що спонукало переорієнтацію українських підприємств на концепцію сталого розвитку.

У вересні 2015 року на 70-й сесії Генеральної Асамблеї ООН в Нью-Йорку відбувся саміт ООН з питань сталого розвитку, на якому були затверджені нові цілі розвитку. В остаточному документі з саміту «Трансформація нашого світу: План сталого розвитку до 2030 року» визначено 17 цілей сталого розвитку (ЦСР) та 169 цілей підтримки.

Як і інші країни-члени ООН, Україна долучилася до глобального процесу сталого розвитку. Процес адаптації цілей сталого розвитку (далі ЦСР) до українських реалій був започаткований, щоб створити національну стратегічну план-схему для України до 2030 року на основі принципу «не залишати нікого осторонь». Кожна глобальна мета була переглянута з урахуванням конкретного національного контексту. У 2016 році Україна провела чотири національні та десять регіональних консультацій. У результаті консультацій було стверджено, що ЦСР повинні забезпечити національну інтеграцію зусиль для економічного зростання, з прихильністю до соціальної справедливості та необхідності до управління довкіллям.

Процес виявлення цілей сталого розвитку України формалізувався в 2016 році в чотирьох основних напрямках: справедливий соціальний розвиток; стійке економічне зростання та зайнятість; ефективне управління; екологічний баланс. Соціальне бачення розвитку України до 2030 року охоплює такі сфери, оскільки суспільний добробут та здоров'я підтримуються інноваційним економічним розвитком, побудованим на сталому використанні природних ресурсів.

В рамках стратегії сталого розвитку передбачається зміна структури експорту та перехід від сировини та продуктів первинної переробки до продукції та послуг з високою доданою вартістю. Економічне зростання будуватиметься на основі «зеленої» економічної моделі. Заходи з енергоефективності та енергоефективної практики допоможуть значно скоротити споживання енергії на одиницю ВВП. Частка чистої енергії буде постійно зростати, витісняючи в першу чергу традиційні технології, що

значно скоротить викиди парникового газу в атмосферу. Це покращить якість життя без шкоди для навколишнього середовища і стане вагомим фактором збільшення тривалості життя.

Науковцями було запропоновано наступну послідовність у формуванні стратегії сталого розвитку на рівні окремого суб'єкта господарювання [3]:

Встановлення мети, для досягнення якої необхідно оцінити вплив стратегії на сталий розвиток підприємства;

Генерація варіантів та шляхів досягнення мети, цілей з урахуванням проблем обмеженості природних ресурсів та особливостей стадії життєвого циклу підприємства;

Обрання оптимальних шляхів досягнення мети з наявних альтернатив.

Для отримання більш об'єктивних даних про ефективність впровадження концепції сталого розвитку в діяльність підприємств пивної галузі варто проаналізувати сталий розвиток найбільших гравців галузі. За підсумками 2018 року лідерами серед виробників пива в Україні стали ПрАТ «Карлсберг Україна», ПАТ «Сан ІНБЕВ Україна» та ПрАТ «Оболонь» [2].

Беручи до уваги концепцію сталого розвитку ПрАТ «Карлсберг Україна» варто зосередитись на основних її аспектах та цілях, які компанія поставила перед собою, а саме чотирьох цілях сталого розвитку: НУЛЬ вуглецевого сліду, НУЛЬ втрат води, НУЛЬ безвідповідального споживання та НУЛЬ нещасних випадків. Кожна з них підкріплюється чіткими, вимірними цілями до 2022 та до 2030 років [4].

В діяльності ПАТ «Сан ІНБЕВ Україна» реалізовані наступні напрямки сталого розвитку: ефективне сільське господарство (100% сільгоспвиробників – висококваліфіковані спеціалісти, які мають доступ до сучасних технологічних і фінансових рішень), екологічна упаковка (100% продукції випускається в оборотній тарі або упаковці із переважно перероблених матеріалів), протидія зміні клімату (100% закупленої електроенергії надходить із поновлюваних джерел, викиди парникових газів в ланцюзі поставок знижені на 25%), дбайливе ставлення до води (100% територій з дефіцитом водних ресурсів забезпечені більш доступною якісною питною водою), відповідальне споживання алкоголю [5].

Варто зауважити, що ПрАТ «Карлсберг Україна» (Carlsberg Group) та ПАТ «Сан ІНБЕВ Україна»

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

на» (Anheuser–Busch InBev та Anadolu Efes) входять до складу найбільших світових пивоварних компаній, тому стратегії сталого розвитку розробляються на рівні групи, а, як результат, впроваджуються на всіх компаніях, що входять до її складу. Дана структура сталого розвитку формує глобальний імідж усіх підприємств групи, що однозначно є рушієм розвитку, ефективності та довіри з боку споживачів.

Щодо ПрАТ «Оболонь», дане підприємство, оскільки не є частиною жодної групи, самостійно формує свою стратегію сталого розвитку, яка містить наступні вектори: люди (співробітники — ключовий актив корпорації, який формує особливу трудову культуру і відрізняє «Оболонь» від конкурентів), екологія (мінімальний вплив роботи компанії на довкілля завдяки повторному використанню і переробці ресурсів та енергоефективним технологіям), місцеві громади (підтримка громад на територіях присутності корпоративних підприємств є запорукою спільної взаємовигідної співпраці) та культура і спорт (інвестуючи у розвиток культурного середовища, «Оболонь» робить внесок у підтримку самобутності українських традицій) [6].

За даними проведеного аналізу спеціалізованої компанії, що надає ефективні рішення у сфері стратегічного консалтингу, розвитку корпоративної стійкості та взаємодії з інвестиційною спільнотою «Premier Business Consulting & Communications» було складено рейтинг корпоративної стійкості Sustainable Ukraine 2019. Для формування рейтингу корпоративної стійкості в

ході аналізу підприємств було оцінено різні сфери їх діяльності [7].

За результатами рейтингу до ТОП–5 увійшли такі українські компанії як ЕнергоАтом, УкрГідроенерго, Кернел, Кока–Кола Україна та Карлсберг Україна. За результатами рейтингу ПрАТ «Карлсберг Україна» отримали бал – А, що характеризує Карлсберг, як підприємство з високим рівнем корпоративної відповідальності.

Проаналізувавши основні цілі в межах стратегії сталого розвитку лідерів пивної галузі України, варто акцентувати увагу на тому, що досліджувані підприємства зосереджені на протидії зміни клімату через використання якомога більшої кількості енергії з поновлюваних джерел.

Відповідно до «Енергетичної стратегії України на період до 2035 року», яка була затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 року, частка відновлюваних джерел у генерації електроенергії у 2020 році має складати 7%, а в 2025 — понад 13%. В той же час країни ЄС активно стимулюють впровадження альтернативних джерел енергії та планують зростання їх частки в структурі виробництва електроенергії до 20% в 2020 році, а у 2030 р. — до 50%. Тобто варто зауважити, що Україна спрямовує зусилля та працює у одному напрямку з розвиненими європейськими країнами, проте темпи України в даному напрямку в порівнянні з іншими значно менші [8].

Звичайно для реалізації таких глобальних та водночас чітко сформульованих цілей підприємствам необхідно залучення інвестицій. За результатами

Сфера корпоративного управління	Фінансово-економічна сфера	Екологічна сфера	Соціальна сфера
<ul style="list-style-type: none">• Корпоративне управління• Етика та доброчесність• Практика звітності• Взаємодія зі стейкхолдерами	<ul style="list-style-type: none">• Фінансові результати• Ланцюг постачання• Протидія корупції	<ul style="list-style-type: none">• Ресурсоефективність• Енергоефективність та енергозбереження• Водні ресурси• Біорізноманіття• Викиди в атмосферу• Відходи	<ul style="list-style-type: none">• Трудові відносини• Безпека та охорона праці• Управління та розвиток персоналу• Права людини• Місцеві спільноти• Маркетинг і маркування• Конфіденційність інформації

Критерії корпоративної стійкості підприємств за сферами діяльності в межах рейтингу Sustainable Ukraine 2019

дослідження Флетчерської школи Тафтс, звернемо увагу на чотири мотивуючі фактори інвестування у підприємства зі стратегією сталого розвитку: зменшення ділового ризику внаслідок можливого зриву операцій, поставок або удару по репутації; дотримання галузевих норм прозорості, простежуваності, екологічної відповідальності та інших прийнятих стандартів; завоювання частки на поточних ринках та налагодження ґрунту відносин з майбутніми клієнтами; формування гудвілу [9].

Висновки

Проаналізувавши основні цілі лідерів пивної галузі можна зробити висновок, що всі компанії зосереджені на раціональному використанні ресурсів та їх екологічності, безпечності діяльності для навколишнього середовища та розвитку і покращення умов для життєдіяльності суспільства. Також варто зауважити, що підприємства, які працюють за концепцією сталого розвитку, є інвестиційно привабливими та володіють конкурентною перевагою в очах суспільства. Звичайно, за відсутності підтримки з боку держави, рух у даному векторі був би значно ускладненим. В Україні на даний час спостерігається ряд заходів, які формують платформу для сталого розвитку підприємств, проте варто зауважити, що у провідних країнах світу дані заходи є безальтернативними, в той же час як в Україні вони мають скоріше рекомендаційний характер.

Список використаних джерел

1. Сталый розвиток суспільства: навч. посіб. / Садовенко А., Масловська Л., Серета В., Тимочко Т. – К., 2011. – 392 с.
2. «Ринок алкогольної продукції» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rating.zone/rynok-alkoholnoi-produktsii/>
3. Бурда А. І. Оцінювання потенціалу сталого розвитку промислових підприємств : автореф. дис. канд. екон. наук / А. І. Бурда. – Київ, 2008. – 18 с.
4. Офіційний сайт ПрАТ «Карлсберг Україна» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://carlsbergukraine.com/v-dpov-dal-nii-rozvitok/nash-zv-ti-z-stalogo-rozvitku/>
5. Офіційний сайт ПрАТ ПАТ «Сан ІНБЕВ Україна» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://abinbevefes.com.ua/>
6. Офіційний сайт ПрАТ «Оболонь» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://obolon.ua/ru/corporate-responsibility/social-reporting>

7. Рейтинг «SustainableUkraine» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://sustainableukraine.com/ua/index.html>

8. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] : Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>

9. «4 причини, чому компанії повинні інвестувати в сталий розвиток». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.weforum.org/agenda/2015/09/4-reasons-companies-should-invest-in-sustainable-development/>

References

1. Sustainable development of society: teaching. tool. / Sadovenko A., Maslovskaya L., Sereda V., Tymochko T. – K., 2011. – 392 p.
2. «Alcohol market» [Electronic resource]. Access mode: <https://rating.zone/rynok-alkoholnoi-produktsii/>
3. Burda A.I. Assessing the potential of sustainable development of industrial enterprises: abstract. diss. Cand. econom. Sciences / A.I Burda. – Kyiv, 2008. – 18 p.
4. Official site of Carlsberg Ukraine PJSC [Electronic resource]. Access mode: <https://carlsbergukraine.com/v-dpov-dal-nii-rozvitok/nash-zv-ti-z-stalogo-rozvitku/>
5. Official site of PJSC San INBEV Ukraine PJSC [Electronic resource]. Access mode: <https://abinbevefes.com.ua/>
6. Official site of Obolon PJSC [Electronic resource]. Access mode: <http://obolon.com/corporate-responsibility/social-reporting>
7. SustainableUkraine Rating [Electronic resource]. Access mode: <https://sustainableukraine.com/index.html>
8. On Ukraine 2020 Strategy for Sustainable Development [Electronic resource]: Presidential Decree No. 5/2015 of 12.01.2015 – Access Mode: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>
9. «4 Reasons Why Companies Should Invest in Sustainable Development.» [Electronic resource]. Access Mode: <https://www.weforum.org/agenda/2015/09/4-reasons-companies-should-invest-in-sustainable-development/>

Дані про авторів

Ковальчук Інна Володимирівна,

к.е.н., доцент Університету харчових технологій
e-mail: inna.kiev.nuft@gmail.com

Черній Анастасія Сергіївна,

аудитор PwC

e-mail: as_chernii@ukr.net

Данные об авторах

Ковальчук Инна Владимировна,

к.э.н., доцент Университета пищевых технологий

e-mail: inna.kiev.nuft@gmail.com

Черний Анастасия Сергеевна,

аудитор PwC

e-mail: as_chernii@ukr.net

Data about the authors

Inna Kovalchuk,

Ph.D, assistant professor, National University of Food Technologies

e-mail: inna.kiev.nuft@gmail.com

Anastasia Cherniy,

PwC auditor

e-mail: as_chernii@ukr.net